کاریکاتێر و جۆرەکانی تری هونەری شێوەکاری لە ڕۆژنامەگەریدا -1- ... هەندرێن خۆشناو

بەشی (1)

بێجگە لە کاریکاتێر ڕۆژنامەگەری پشت بە جۆرەکانی تری شێوەکاریش دەبەستێت، وەکو وێنە و پۆستەر و وێنەی هاوپێچ یان باکگراوند، ئەم جۆرانەش زۆرجار لەگەڵ کاریکاتێردا بەیەکدەگەن لە ناوەڕۆکە گاڵتەجاڕییەکانیاندا، کە زۆرجار تەکنیکەکانی کاریکاتێر بەکاردێنن لە جێبەجێکردنیاندا، یان ناوەڕۆکێکی کۆمیدیانە چارەسەر دەکەن کە وایان لێدەکات تا ڕادەیەکی زۆر بە کاریکاتێر بچن. نزیکترینیان لە کاریکاتێر پۆستەرە کاتێك کە ڕەگەزی کۆمیدیای تێدابێت، بۆیە لە پۆستەرەوە دەست پێدەکەین.

1- کاریکاتێر و پۆستەر:

جیاوازی لە نێوان کاریکاتێر و پۆستەردا پرسیار لای کەس ناوروژێنێت، هەریەکەیان ڕەگەز و خەسڵەتی جیاکاری خۆی هەیە، کە بوار بۆ پرسیارکردن ناهێڵێتەوە، پۆستەر جۆرێکە لە جۆرەکانی گرافیك لەسەر کاغەزێکی گەورە، زۆرجاریش ناوەڕۆکێکی ڕوون و دیار و دەقێکی کورتی شیکاریی هەیە، مەبەستیشی پروپاگەندە و هاندان و ڕێکلامکردنە، لە بوارەکانی سیاسەت و بازرگانی و شانۆ و پزیشکی و

فێرکردن و چەندین
بواری تریش.

کەچی
کاریکاتێر نیگارێکە پشت بە زێدەڕۆییکردن و گەورەکردن دەبەستێت بۆ
وەدەستهێنانی
کاردانەوەیەکی کۆمیدیانە.

ئێمە لێرەدا
مەبەستمان توێژینەوە نیە لە هونەری پۆستەردا، مەبەستمان لە
چوارچێوەی
پۆستەری گاڵتەجاڕی خۆی دەبینێتەوە، پەیوەندی نێوان پۆستەری
گاڵتەجاڕی و
کاریکاتێر چیە؟ ئایا دەتوانین بە کامەیان بژمێرین کاریکاتێر یان
پۆستەر؟ بەڵای
ئێمە ئەم پرسیارانە ڕەوان، لەبەر هۆیەکی بنەڕەتی، ئەویش زۆرێك لە
پۆستەرەکان
تەکنیکی کاریکاتێر بەکاردێنن، و زۆرێك لە نیگارە
کاریکاتێرییەکانیش دەکەونە
تەڵەی پۆستەرەوە (بۆیە ناومان لێنا تەڵە، پاش کەمێکی تر
دەیزانین). پێش
ئەوەی وەڵامی ئەم پرسیارە بدەینەوە، پێمان باشە نەختێك لەسەر
پەیوەندی
پۆستەر بە ڕۆژنامەوانیەوە بوەستین، ئایا پۆستەر هونەرێکی
ڕۆژنامەوانیە؟
بۆچی بە یەکێك لەم هونەرانەمان دانا کە هاوبەشی کاریکاتێر دەکەن
لە
ڕۆژنامەگەریدا؟ بێگومان پۆستەر لە هونەرەکانی ڕۆژنامەوانیدا نیە،
لەگەڵ
ئەوەی کە لە یەکێك لەو هونەرانەیە کە لە ڕۆژنامەگەریدا بوونیان
هەیە،
لە ناوەکەیڕا دیارە (ملصق: پێوەنووساو، پێوەلکاو) کە ئامادەکراوە
بۆ پێوەنووسان
و پێوەلکان بە دیوار و ڕووکار و شوێنە گشتیەکانەوە، بەڵام هۆی
بوونی لە
ڕۆژنامەگەریدا بۆ ئاسانکاری بڵاوبوونەوەی پۆستەرەکەی، و گەیشتنی
بە

فراوانترین چین و توێژەکانی جەماوەرە، بەمەش کاریگەری زیاتر دەستدەکەوێت، هەندێك جار پۆستەر وەکو مادەیەکی هاوکار بەکاردێت، بەڵام ئەم بەکارهێنانە لاوەکی دەبێت، زۆجاریش پۆستەر بۆ ئەم بەکارهێنانە ئامادەنەکراوە، لەوانەشە بەکاربێت بۆ ئەو مەبەستە بنەڕەتییەی کە بۆی ئامادەکراوە، پۆستەریش لەم حاڵەتەدا جێی بایەخی ئێمە نیە لەم توێژینەوەدا.

لەبەر ئەم هۆیانەی کە باسمان کرد، واباوە کە پۆستەر بە قەبارەیەکی گەورە بڵاوبکرێتەوە لە ڕۆژنامەکاندا، بە شێوەیەك کە خوێنەر بتوانێت لە ڕۆژنامە یان گۆڤارێکدا بیبڕێت، بۆ هەڵگرتن یان هەڵواسینی، زۆرجار لە گۆڤارەکاندا لەسەر یەکێك لە بەرگەکان بڵاودەکرێتەوە، لەبەر ڕەنگاوڕەنگی بەرگەکان، بەمجۆرەش شێوەی پۆستەرەکە هەروەك جێبەجێکراوە دەردەچێت، زۆربەی گۆڤارەکانیش لە دیوی پشتەوەی بەرگ مادەیەکی کەم بایەخ بڵاودەکەنەوە، بەمجۆرە خوێنەر دەتوانێت پۆستەرەکە ببڕێت، بەبێ ترسی فەوتان و لە دەستدانی مادە ڕۆژنامەوانیەکەی پشتی پۆستەرەکە.

بەم شێوەیە پۆستەر جیاوازە لە کاریکاتێر هەتا لە پەیوەندیەکەشی لەگەڵ ڕۆژنامەگەریدا، بەڵام لەگەڵ کاریکاتێردا بوونیان هەیە لەسەر لاپەڕەکانی، بۆیە ئێمەش باسی دەکەین.

بەکارهێنانی تەکنیکی کاریکاتێر لە پۆستەردا دیاردەیەکە برەوی هەیە و بازاڕی گەرمە، لەبەر هۆیەکی بنەڕەتی ئەویش ستایلی کۆمیدیا سەرنجی بینەر ڕادەکێشێت، ناوەڕۆکەکەش بە نەرم و ڕەوانی دەگەیەنێت، پۆستەریش بە هەموو شێوەکانیەوە ئامانجی پروپاگەندەیی هەیە، کە دەبێت بینەر قبوڵی بکات و پشتی تێنەکات، بۆیە ستایلی

کاریکاتێریی سەرکەوتووترین ستایلە بۆ گەیشتن بەم ئامانجە، لەگەڵ چەندین ستایلی دیکەدا، لەگەڵ ئەوەی کە پێستەر کاریکاتێر بەکاردێنێت بۆ گەیشتن بە ئامانجەکانی، بەڵام ئەمە ئەو مافەمان نادات کە ناوی بنێین کاریکاتێر، بۆیە نمونەترین ناو ئەوەیە کە ناوی بنێین (پێستەری کاریکاتێریی)، لەبەر ئەوەی وێنەکە بە شێوەیەکی بنەڕەتی سەر بە هونەری پێستەرە، بۆیە وێنەکە بە پلەی یەك پێستەرە و بە پلەی دوو کاریکاتێرە، چونکە کاریکاتێر ڕۆڵێکی هاوکار دەبینێت و ئەڵقەیەك لە ئەڵقەکانی تری هۆکارە هاوکارەکان پێکدێنێت، وەکو بەکارهێنانی ڕەنگ و هێڵەکان و جاری واش هەیە شێوەکانی تری هونەری شێوەکاری جگە لە کاریکاتێر بەکاردێنێت وەکو وێنە بۆ نمونە، نمونەش بۆ پێستەری کاریکاتێریی، ئەو کارەی هونەرمەندی ڕوسیایی کۆچکردوو (بۆریس یفیمۆف)ـە، کە دژ بە هیتلەر و لەشکرەکەی کێشراوە، و لە بەرەکانی جەنگی جیهانی دووەمدا بەسەر سەربازەکاندا دابەشکراوە.

هەندرێن خۆشناو

تێڕوانینی قۆناغی دوای سولەیمانی .. ئێران بەرەو کوێ؟ … ئارام ئازاد

دوای کوژرانی قاسم سلێمانی هەموو دەنگە و هەواڵە گەرمەکان بۆ ئاراستەی هەڵگیرسانی شەڕێک لە نێوان ئێران و ئەمریکا ، ئەگەر بێو پێویستە بگەڕێینەوە سەر چەند پرسێکی ڕابردوو و لەم ڕوانگەیەوە بۆچونێکی دروستمان لەلا گەڵاڵە دەبێ و لەسەر ئەو ئەساسە دەتوانرێ بڕیاریدروست و هەنگاوی پێویست بگیرێتەبەر.
سەرەتا با بگەڕێینەوە ساڵی 2003 و لەگەڵ کۆتایی هاتنی دەسەڵاتی بەعس لە ئێراق ، حاکمی فەعلی ئەوکاتی ئەمریکا ، ئێراقی وەککێکێکی ڕازاوەی حازر پێشکەش بە شیعە بە گشتی و ئێران بە تایبەتی کرد هەرچەند ئەوکات سوننەی ئێراقی لەلاوازترین ساتەکانی دەسەڵاتیان بوون بەبۆنەی ئەوەی سەدام حوسێن تازە کۆتایی هاتبوو و لە جیهان

وا ب□ڵاوبوەوە کە سەدام لە خێزانێکی سوننە مەزهەب لەدایک بوە
کەواتە لەسەر سوننەی ئێراق هەژمار دەکرا هەر بۆیە پێگەی لاوازی
سوننە وای کرد ئەستێرەی بزری شیعە دووبارە سەرهەڵداتەوە
، هەرچەندە ئەمریکا دەیتوانی سوود لە هەژمونی ڕابردوی ساڵانی 1980
تا 2003 وەربگرێ کە شیعەی ئێران دەسەڵاتیان چەند فراوان بوە
وحەزی پاوانخوازیان نەشاردۆتەوە و لە لوبنان چالاکی جۆراوجۆریان
بەرامبەر ئەمریکیەکان ئەنجام داوە تا کار گەیشتبوە ئەوەی
مەودایچالاکیەکانیان تا نایرۆبی کینیا و کامپالای ئۆگەندا و هەراری
زێمبابۆی ڕۆیشت بوو ، دیارترین ئەو چالاکیانەش بریتی بوون لە
سەرپەرشتیکردنی بەشێکی زۆری خانەی بێ سەرپەرشتان و کردنەوەی
قوتابخانەی ئایینی و دروستکردنی ڕێکخراوەکانی کۆمەڵی مەدەنی بۆ
بەخشینو سەرپەرشتی کردنی ماددی حکومەتانی ئەو وڵاتانە لە
بەرامبەردا بە دەستهێنانی عەتفی خەڵکی ئەو وڵاتانە و وەلائی
حکومەتەکان مەبەستیسەرەکی بوو و پێگەی ئەو وڵاتەی بەهێزتر کردبوو
، کەسی یەکەمی سەرپەرشتیکاری ئەو چالاکیانەش قاسم سولەیمانی
فەرماندەی سوپایقودسی ئێرانی بوە، دەست ڕۆیشتویی ئێران لە
سیاسەتی دەرەوە وای کردبو کە ناو بنرێ بە ئەمریکای ڕۆژهەڵاتی
ناوەڕاست و سولەیمانیشوەک هەڵسورێنەری ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست ،
دەوڵەتە ئیسلامیە شیعە مەزهەبەکان لەپاڵ ناوی سلێمانی دەلێن
‘أمانة المذهب بأیده’ واتەمەزهەبی شیعی بە سولەیمانی سپێردراوە ،
ئەم هەموو پیاهەڵدان و گۆتنە سولەیمانی وەک خۆشەویسترین کەسی
ئیسلامی لە دەرەوەیسنورەکانی ئێران ناساندبوو نەک هەر تەنها لەناو
شیعە بەڵکو لەناو خەڵکی سوننە مەزهەبیش خۆشەویست بووە ، بەڵام
ئەم حاڵەتە لەناوئێران تەواو ئاوەژو بووە چونکە سولەیمانی بە
سەرکوتکاری چەندین خۆپیشاندان و بە گرتن و کوشتنی چەندین لاوی
ئێرانی و کوردی لەقەلەمی دەدەن بە تایبەت لەگەڵ خۆپیشاندانی
خوێندکارانی ئێرانی ساڵی 1999 ناوی دێ دوای ئەوەی هەڕەشەی لە
سەرۆک کۆماریئەوکاتی ئێران محمد خاتەمی کرد کە ئەگەر هاتوو
فەرمانی سەرکوتکردنی خۆپیشاندانەکان نەدا ئەوا خۆی بێ گەڕانەوە
بۆ دەوڵەت ئەو کارەدەکا و دوای دامرکاندنی خۆپیشاندانەکانیش
کەوتە گیانی خوێندکارانی بەشداربووی ئەو خۆپیشاندانانە ، هەر
بۆیە سەرۆک کۆمارە یەک بەدوای یەکەکانی ئێران لە دوای ساڵانی
1995 ەوە ئەوەندەی بەهۆی ترس لە پێگەکەی خۆشەویست بووە ، ئەوەندە
وەک کەسایەتیەکی دۆستیسەرۆکەکان خۆشەویست نەبوە لەلایان.

لەم دوا بە دوایانەدا سیاسەتەکانی سولەیمانی ئەوەندەی کێشەی بۆ
ئێران خەلق کردبوو ئەوەندە سوودی نەبوو بەتایبەت لە
دروستکردنیمیلیشیا شیعیەکان کە بهۆیانەوە ئێران زەبری ئابوری

توندی بەرکەوت و نەدەتوانرا بە ئاشکرا وابوترێ چونکە ئێران بە بێهێز لە قەڵەم دەدرا بەرامبەر بە سزا ئابوریەکانی ئەمریکا بەڵام لەنــاو وڵــات بە تەواوی لە سیاســەتەکانی بێــزار بــوون ، دوای خۆپیشانــدانەکانی ئەم دوایەی ئێــران وبێــزاری خەڵــک لە سیاســەتی دەرەوەی ئێــران و خەرجکردنــی داهــاتی نــاوەخۆی ئێــران لە چەک و پێداویســتی بۆ میلیشیــا شیعیەکاناڕەزایەتیەکــان گەیشتبــوونە قۆناغێکی مەترسیدار کە ئەگەری کەوتنی سیستەمی سیاسی ئەو وڵاتەی لێوە بەرجەستە دەکرا و دەسەڵاتدارانیئێران ژێر بەژێر پێیان خۆش بووە کە ملکەچی سزاکانی ئەمریکا بن تا سیستەمی سیاسی شیعی لەو وڵاتە لە ڕوخان ڕزگار بکەن و چەندجارێک لە ڕێگەی عەلی خامنەییەوە نیگەرانیەکانیان گەیاندبوە سولەیمانی بەڵام گشت هەوڵەکانیان بێ سوود بووە و سولەیمانی پێداگریلەسەر پڕ چەک کردنی هێزە شیعیەکانی دەوروبەر کــردۆتەوە ، لە دوای کــوژرانی سولەیمــانی دوو ئەگەر لەبەردەم ئێرانی نیوە هێز دادەمێنێتەوە یا چەک هەڵدەگرن و تۆڵەی سولەیمانی دەکەنەوە و بەم شێوەیەش ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست لەبەردەم شەڕێکــی خوێنــاوی مەترســیدار وکەمەرشکێــن دا دەبێ یــا کــوشتنی سولەیمانی ڕێککەوتنێکی ناڕاستو□خ□ی نێوان ڕۆحانی و ترەمپ بووە ، چونکە نەمانی سولەیمانی میلیشیاشیعیەکان پەرتەوازە دەکا کە ئەوەش ویستی ئەمریکایە و وەک ئەوەیە بە ئێران بلێ ‘چیتر دەست وەرمەدە کاروباری وڵاتانی دەروبەر لەبەرامبەردا گەمارۆ ئابووریەکان کەم دەکرێنەوە یا نەمێنن ئەم خاڵە سوودی هەردوو لەیەنی تێدا دەبێ بۆ ئێران ئەوە دەبێ چیتر خەڵک داوایگۆڕینی دەسەڵاتی سیاسی وڵات ناکەن واتـە شیعە دەسەڵاتداری وڵات دەبێ و وا لە خەڵک دەگەیەنرێ کە سولەیمانی هۆکاری ئەو عەقەبانەبوون کە هاتنە ڕێگەی ئێران و بۆ ئەمریکــاش زۆر ئاســان دەبێ کە میلیشیــا شیعیە ئێراقیەکــان و یەمەنیەکــان لەنــاو ببــا بۆ ئەوەی حکومەتەکارتۆنیەکــانی ئەم دوو وڵاتە ببن بە حکومەتی فعلی ، من پێم وایە خاڵی دووەم ڕوودانی نــزیکترە وەک لە خــاڵی یەکەم چــونکە ئێــران بــاش دەزانێگەر شەڕ ڕابگەیەنرێ بەرامبەر بە ئەمریکا چی ماڵوێرانیەک چاوەڕێی دەکا .

ئارام ئازاد – جیۆپۆلەتیک

مەحموودەکان و ئەمە؟! … برایم فەڕشی

دوابەدوای کوشتنی قاسم سولەیمانی، جارێکی تر کۆمەڵێک نووسەر و هونەرمەندی ناوبەدەرەوەی فارس و خۆبەئێرانی زان، کەوتونە تازیەگێڕان و بەسەرداهەڵکوتنی ناوبراو. ئەو کەسانە هەستی ئێرانی و ناسیۆنالیستی خۆیان لە کەسانی وەک سولەیمانی و زەریف وەزیری دەرەوەی ئێران و حەسەن ڕوحانی دەبینن، یەک لەوانە مەحموود دەوڵەتئابادی ڕۆماننووس و شانۆنامەنووسە.

دەولەتئابادی یەکەم کەس نییە، کە بە یەک ڕواڵەت ناسراوە و ناسێندراوە. گەلێک لەو کەسانەی بە ناوی نووسەر، هونەرمەند، فەیلەسووف، سیاسەتمەدار و نوخبە بە خەڵک ناسێندراون و دەناسێندرێن، کەسایەتیان دوور لە کەسایەتی دەوڵەتئابادی نییە. دەوڵەتئابادییەکان توانای ئەوەیان هەیە بە چەند ڕوو و ڕواڵەت لە سەر سەکۆکان دەرکەون و بەردەوام کۆمەڵێک خەڵک وەدوای خۆیان بخەن. دەولەتئابادی بە تایبەت لە سەردەمی پەهلەوی و سالانی سەرەتای حکوومەتی ئیسلامی، ناسێنەری بازنەی “ڕۆشنبیران و هونەرمەندان” بوو. مرۆڤێک کە خۆی لە بازنەی چەپ و سێکۆلاردا دەدیتەوە.

ناوی دەولەتئابادی لە گەڵ ئەکبەر ڕادی، سەعید سولتانپور، ناسر رحمانی نژاد و ئەو کەسانە دەهات کە بە پێشڕەوی شانۆی ئێران دەناسران. شانۆنامەکانی ئەوان لە سەر سەکۆ لە لایەن ساواک و پۆلیس، ڕادەگیرا و هەر لە سەر سەکۆی شانۆوە ڕەوانەی زیندان دەکران. ئەوان ببوون بە “پێشڕەو” لە بواری هونەر-شانۆ- سیاسەت. گۆڕینی ڕژیمی پەهلەوی و کۆمەڵگا، گۆڕینی فکریی، سیاسیی، ئیدئۆلۆژیی، تێگەیشتن و جێگای کۆمەڵایەتی توێژی هونەرمەند، نووسەر،”نوخبە”، سیاسی بەدوادا هات. جگە لەوە سەرکوتکردنی جیابیران لە لایەک و دوژمنایەتی لە گەڵ هونەر بە تایبەت موسیقا، شانۆ، سینەما، ئەم توێژەی لەبەر یەک بڵاوکرد.

کۆمەڵێک چوونە ناو سیستەم، کۆمەڵێک کوژران، کۆمەڵێک خۆیان لە گەڵ سیستەم ڕاهێنا و درێژەیان بەکار دا و کۆمەڵێک ڕەوانەی زیندان کران و کۆمەڵێک بەرەو هەندەران چوون. بەم شێوەیە بازنەی فکریی، هونەریی، سیاسی ڕووە و ڕۆژئاوا لە بەر یەک ترازا و چەپی سۆقیەتی و چریکی و گریلایی لەبەر یەک بڵاوبووە و توێژێکی نوێی

ئیدئۆلۆژیکی- ئاینی- ئیسلامی پەرەیان ساند و پاشماوەی توێژی پێشوو خۆیان لە گەڵ سیستەم، دامودەزگاکان و توێژی نوێ و قالبەکان و تێگەیشتنەکانی سیاسی- کۆمەڵایەتی- هونەریی حکوومەت و بەرپرسانی ڕاهێنا.

دەولەتئابادی و کۆمەڵێکی تر کەوتنە ئەو بازنەیە کە هەم جاروبار سووکە ڕەخنەیان دەگرت، هەم لە گەڵ حکوومەت لە زۆر لایەنەوە کۆک بوون، ئەم توێژە چەپیان بە ناسیۆنالیسمی ئێرانی – ئیسلامی گەڕییەوە و چاویان بە سەر زۆر لە جیانەیەتەکانی ڕژیمی ئیسلامی نووقاند، لەوانە کوشتن و ڕاونان و تیرۆری دەست و هاوکارەکانی خۆیان. ئەم وەرچەرخانە فکریی- سیاسی- کۆمەڵایەتی و چینایەتییە، تایبەت بە ئێران و فارس نییە و بە گشتی ئەم توێژە لە پرۆسەیەکدا دەتوانن لە شۆڕشگێڕێکی خۆبەختکەرەوە ببن بە دیکتاتۆر و جەنایەتکار و دژبە هەموو باوەڕەکانی پێشووی خۆیان.
بۆ وێنە " RAF فراکسیۆنی سپای سوور"ی ئاڵمان، هێزێکی چەپی چریکی بوون کە سەرمایەدار و بانکدار و کەسانی پلە بەرزی سەرمایەداریان تیرۆر دەکرد، ئێستا دوو کەس لە بەرپرسی پێشووی ئەم ڕێکخراوەیە، لیدرەی "نئۆنازییەکان"ی ئاڵمانن.

بە گوومان مەبەست ئەوە نییە دەوڵەتئابادییەکان، فەروخ نیگەهدارەکان بخرێنە ناو ئەم خانەیەوە، مەبەست ئەوەیە "نوخبە"، "پێشڕەو"، "خەڵکیبوون"، پێناسە و کەسایەتی ئەبەدی هەر کەس و کەسانێک نییە و ژمارەی نوخبە و پێشڕەو، کە وەفادار بە ئاڕمان و ئامانج دەمێنن، زۆر نیین. لە ناو ئێمەی کوردیش هەمان پرۆسە بووە و دەبێ و هەیە. ئەم پرۆسەیە لە ناو حزبەکانیشدا بووە و هەیە.
نووسەری ئەم دێڕانە بەشێک لە ژیانی لە گەڵ کەسانی وەک مەحموود دەوڵەتئابادی و زۆرێک لە نووسەران و هونەرمەندانی ئێران ڕابوواردوە. بەشێک لەوانە مرۆڤی بە هەڵوێست ماونەتەوە، بەشێکیان کوژراون و تیرۆر کراون، بەشێکیان بوونەتە هاوکاری نزیکی حکوومەتی ئیسلامی، بەشێکیان لە دەرەوەی ئێران بوونەتە دژی ناسیۆنالیسمی کورد و ئەوانی تر، جگە لە ناسیۆنالیسمی خۆیان.
بە باوەڕی من، ئێران و نوخبە و نوخبەکانی ئێرانی، بە ئێمەی کورد، مەسەلەیەکی نەتەوەیی نییە، بەڵکوو مەسەلەیەکی دەرەوەی سنووری ئێمەی کورد و کوردستانە.

ئەوەی کە ئێمە دەبێ لامان گرنگ بێ، کۆمەڵگای خۆمان، هونەرمەند و نوخبە و پسپۆڕی کوردە و پێوانەش دەبێ ئەوە بێ، کە کێ خۆی و هونەر و بەرهەم و هێزیی فکریی، هونەریی، مادیی و مانەویی خۆی لە ناو و

دەرەوەی کۆمەڵگای کوردستان، دەخاتە گەڕ بۆ نەتەوە و تاکەکانی، کە بە درێژایی مێژوو، نە تەنیا کەلێنی حکوومەتەکان و دەسەڵاتدارەکان بوون، بەڵکوو گوێڕایەڵ، گرێدراوی هونەر و فەرهەنگ و تێگەیشتن و ئیدئۆلۆژی و مانەویاتی نوخبە و هونەرمەندان و بیرمندانی نەتەوەی داگیرکەر ماونەتەوە.
داپچڕان لەم کۆڵۆنییە ئەرکی ئەمڕۆیە، نە ئەوەی بەداخ بیین لەوەی بە دەوڵەتئابادییەکان، بە پێی خەیاڵی ئێمە ناجولێنەوە!
ئەوە بەو مانایە نییە، کورد لە سەرمایەی ئینسانی، فەرهەنگی، هونەریی، فکریی فارس و ترک و عەڕەب و سەرجەم نەتەوەکانی جیهان و بەرهەمی ئینسانی و هونەریی، کەڵک وەرنەگرێ. کەڵکوەرگرتن بەڵێ، تووانەوە نەخێر!

برایم فەڕشی
بەفرەنبار ٢٧١٩

عێراق لە پاش ڕووخانی ڕژێمی بەعسەوە … ئەحمەد کامەران

لە ساڵی 2003 دا وێستیەگی ڕەشی سیاسەتی عێراق کۆتایی هات کە ئەویش بە کۆتایی هاتنی ڕژێمە دیکتاتۆرەکەی بەعس بوو، لەگەڵ ئەوەشدا ئیتر گەلی عێراق وا ئومێدیان خواست کە عێراق بەرەو وێستیەگەیەکی سیاسی سپی و ڕووناك هەنگاو دەنێت کەچی ئومێدەکەیان پێچەوانە بوو بەهۆی ئەوەی عێراق کەوتە لێواری وێستگەیەکی ڕەشتری حوکمداریەتی شیعەکانەوە ، کە سەردەمانێك لەلایەن ڕژێمی بەعسەوە چەوسێنرابوونەوە بەڵام سەردەم پێچەوانەوە بووە.
ئێستا ئەوان تەواوی خەڵکی عێراق دەچەوسێننەوە بەهۆی ئەو ململانێ و گەندەڵیانەی کە لەنێو گۆڕپانی عێراق درووستیان کردوە ،چوونکە ئەم حکومەتەی کە پێی دەگوترێت حکومەتی شیعە دەوڵەتیان لە یەك ڕیزیەوە گۆڕیوە بۆ میلیشیا و گرووپ، کە هەرجارێك گوێبیستی میلیشیاو گرووپێکی جیاواز دەبینەوە کەئەم گرووپانە وای لە عێراق کردوە بەردەوام لە گەرمەی ململانێدا بێت، وە هەروەها لەهەمان کاتیشدا بووە هەلێکی گەورە بۆ ئێران کە تەواوی هەژموونەکانی خۆی لە عێراق

بەسەپێنێت و تەواوی پرسەکانی وڵاتەکەی لە ڕێگای ئەو میلیشیا وگرووپانەی کە لەنێو عێراق هەن چارەسەر بکات .
لەهەمان کاتیشدا لە عێراقەوە دەیەوێت پەیامەکانی خۆی بۆ ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و تەواوی جیهان بگەیەنێت کە خۆی لە بنەڕەتدا بەشێکی ئەو گرووپانە بەرپرسەکانیان لە ئێرانەوە فەرمان وەردەگرن، بە شێوەیەکی ڕوونتر ئەوەیە کە ئێران دەیەوێت هەموو هێزی خۆی بخاتە گەڕ بۆ لاوزکردنی ئەمریکایە لە نێو ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا بە پێچەوانەشەوە ئەمریکا هەمان سیاسەتی هەیە کە دەیەوێت دەستی ئێران لە نێو ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا سنوردار بکات ، لە گەڵ ئەوەشدا لەم نێوەندە عێراق بۆتە یاریگایەك بۆ یاریزانەکانی ئێران و ئەمریکا ، کە هەرچەندە لە کۆتاییەکانی ساڵی 2019 وە کە لە سەرەتای مانگی ئۆکتۆبەرەوە دەنگێکی ناڕەزایەتی گەورە لە عێراق بەرزکرایەوە دژی ئەم حکومەتە شیعەیە بەڵام لەسەرەتادا خۆپیشاندانەکان بەشێوەیەکی ئاسایی لە قەلەم دەدران کە دەگوترا ڕەنگە هەفتەیەك یان دووهەفتە بخایەنێت و لە پاشان خۆپیشاندانەکە کۆتاییان پێ دەهێنرێت، بەهۆی ئەوەی لە ساڵانی ڕابردوو چەندین خۆپیشاندان لە عێراق ڕوویان دابوو بەڵام هەرزوو کۆتایی پێ هات، بەڵام ئەوەی ئەم جارە بەهۆی تووڕەیی چەندین ساڵەی گەلی عێراقەوە لە دەستی ئەم حکومەتە میلیشیایەوە کە بووە هۆی ئەوەی کە خۆی لە زیاتر لە سێ مانگ بدات، جگە لەوەی کە بەچەندین کووشتن و برینداری لێکەوتەوە بەڵام نەبووە هۆی کۆتایی پێ هاتنی خۆپیشاندانەکەیان.
لەگەڵ بەردەوامی خۆپیشاندانەکانیان کەچی لە کۆتا ڕۆژی ساڵی 2019 کە گرووپێك لە حەشدی شەعبی لەگەڵ چەندین بەرپرسی نێو حەشدەکەش لەگەڵیان دابوون کە هێرشیان کردە سەر کونسوڵخانەی ئەمریکا لە بەغداد و زیانێکی مادی بەر کونسوڵخانەکەیان گەیاند ، هەروەها ئەو هێرشەی سەر کونسوڵخانەکە لەگەڵ ئەوە هات کە ئەمریکا و ئێران و دووبارە دەستیان کردەوە بە بۆردومانکردنی بارەگاو بنکە سەربازیەکانی یەکترەوە بەڵام ئەم ڕووداوانە کاریگەری لەسەر خۆپیشاندەرانی درووست نەکرد و خۆپیشاندەران بەردەوام بوون لە خۆپیشاندانەکانی خۆیان.
بەڵام لە بێدەنگی چەند ڕۆژەی ئەمریکا بۆسەر کونسوڵخانەکەی لە عێراق کە بەگەورەترین کونسلخانە هەژمار دەکرێت لە جیهان دا بەڵام بۆ دواجار لە درەنگانی شەوی هەینی بەرواری 3|1| 2020 ئەمریکا بێدەنگیەکەی شکاند و لە ڕێگای فڕۆکەیەکی بێ فڕۆکەوانەوە لە نزیك فڕۆکەخانەی عێراقدا موشەکێکی فڕێدا خوارەوە کە لە ئەنجامدا قاسم سولەیمانی فەرمانەدەی سووپای پاسدارانی ئێران وە هاوکاتیش ئەبو مەهدی موهەندیس کە بە کەسایەتیەکی دیاری نێو حەشدی شەعبی

دادەنرێت لە عێراق لەگەڵ چەندین فەرماندەی دیکەدا کووژران، بەڵام ئەوەی کە جێگای تێبینی بێت ئەوەیە کە سەرۆکی ئەمریکا دۆناڵد ترەمپ لە شەوی سەری ساڵدا لە فلۆریدیا ڕای گەیاند کە ئەم ساڵ پێشبینی جەنگ لەگەڵ ئێران ناکەن کەچی لە پاش دوو ڕۆژ کەسایەتیەکی گەورەی ئێرانی کە لە هەمان کاتیشدا بە ئەندازیاری ڕابەری کۆماری ئیسلامی ئێران دادەنرا لە نێو ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و بەتایبەتی لە عێراق کە تەواوی بەرپرسە باڵا شیعەکانی عێراق ملکەچی خۆیان بۆ بڕیارەکانی قاسم سولەیمانی نیشان دەدا، هەربۆیە بە کووشتنی قاسم سولەیمانی دەتوانم بڵێم لە ئێستاوە زەنگی جەنگە خوێناویەکە لێدرا لە نێوان (ئەمریکا و ئێران) بەڵام ئەوەی کە نادیارە بریتیە لە دەستپێکردنی جەنگەکەو کۆتایی پێهاتنی جەنگەکە، بەڵام ئومێدی ئەوە دەخوازم کە نەدەستپێکی هەبێت و نە کۆتاییشی هەبێت چوونکە دەرئەنجامەکەی لە قازانجی هیچ لایەك دانیە بەڵکو خەڵك لەم نێوەندەدا دەبێتە قوربانی ، بۆیە باشترین ڕێگا بریتیە لە گفتگۆ و دیالۆگی دیبلۆماسیانە لەنێوان هەردولا نەك بە جەنگ و کووشتاری…